

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor., pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

Nr. 11 de Duminecă pe an — 4 coroane

Pentru România și

tranzită pe an: 40 cor.

Manuscript nu se napotăză

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INȘERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Sortisori nerăncate nu se primesc.

Activitatea.

În presa și în sinul partidelor maghiare se observă o agitație electorală ca și când alegerile ar fi peste câte-va săptămâni. Ear deodată cu această mișcare a ajuns la ordinea zilei și activitatea Românilor. Ziarele budapestane și cele locale chiar alaltăieri vesteau că în aula episcopescă din Arad, într-o conferință mai intimă, s'a și luat hotărâre privitor la atitudinea, în viitoarele alegeri dietale, a Românilor.

Organul dela Brașov al Sașilor verzi aproape ne conștură apoi ca să părăsim pasivitatea și să intrăm în lupta electorală.

În același timp la Orăștie a apărut o foaie românească cu menirea ca să-i facă pe Români a părăsi pasivitatea.

Negreșit că luând vre-o hotărâre, fie Români de prin aceste părți, fie de pe aiurea, nu ziarele maghiare vor fi cele dintâi să anunțe ce vom face, ci hotărârea se va aduce la cunoștința obștească a Românilor... Tot așa de adevărat este, că dacă e vorba să se schimbe ceva fie în programul național, cum cere foaia orăștiană, fie în tactica de luptă, această schimbare nu va pute s'o determine dl Dr. A. Munteanu și colegul său de redacție dl Laurian Bercian, cari în partidul național român nici n'au fost înregistrați până acum, nici rol n'au jucat, — ci toți Români vor trebui să-și spună părerea.

Cum și unde însă, vor întreba unii?

Bunăvoință și înțelegere să fie numai, și se va pute face și asta; adevărat, nu în conferința națională, deoarece Széll nu va permite nici el întrunirea Românilor în conferință. Cine va pute să ne oprească însă a ne întruni în chip intim toți câți au făcut parte din conferința dela 1893 și alți fruntași cari au ieșit în relief d'atunci încôaci? Cine va pute să oprească întrunirea cluburilor noastre comitatense și mai presus de toate întrunirea conferențelor electorale în fiecare cerc unde majoritatea alegătorilor sunt Români?

Să ne întrunim însă și să luăm hotărâri, asta trebuie negreșit, fie că am avea de gând ca parțial ori peste tot să părăsim pasivitatea, fie că am susține și mai departe intacte toate hotărârile conferinței din urmă și a congresului naționalității.

Să ne întrunim pentru a preciza atâtea chestiuni rămase neclare și chiar încurcate în urma crizei dela 1895, luna Decembrie. Spiritele se vor mai fi calmat; cei cari își asumase răspunderea pentru situația ce au provocat prin alegerea comitetului național se vor fi răzvrățiți și ei — obștea română s'a conșturat de mult — că prin propriile lor fapte nu s'au putut valorifica, că departe de a fi fost stăpâni pe o situație ce au creat, au încurcat lu-

crurile cu dese-vârșire. Orgia cu «trădarea» — invenția unor capete șuchiate — a fost apreciată și ea după cum se cuvine, și din întreg tâmbăul și cearta ce desbinase atâtea soți de luptă, Români se vor fi ales și cu multe bune învățături, pe cari le vor ști acum aplica într-o lămură situația lăuntrică a partidului național.

Să ne întrunim pentru a mai da semne de viață. Din Decembrie 1897, de când ne-am adunat la Arad, pentru afaceri politice Români nu s'au mai strâns la un loc nici măcar cincizeci, înțelegem fruntași îndeobște recunoscuți!

Să ne întrunim îndeosebi pentru a ne lămură situația și față de noul guvern.

Am luat apoi îndatoriri în congresul dela 1895 și cinci ani s'au strecurat fără ca chestiunile, asupra cărora căzusem de acord atunci, să mai precupe pe fruntașii noștri. Ne-am arătat că nu ținem ori nu știm îndeplini angajamente luate, dacă am lăsa și mai departe afacerile baltă și n'am căuta să folosim prilejul alegerilor pentru a lega trecutul recent de frumoase lupte naționale cu inaugurarea unei ere noue, în care toți Români de bine să se întâlnească în fața acelorași adversari politici ai neamului românesc.

Activi, da, trebuie să fim, în înțeles de a pune odată capăt situației precare în care se găsește partidul național, de-a înouă legăturile cu aliații noștri Slovaci și Sârbi, și de a ne prezenta în fața guvernului și a tuturor Ungurilor nu numai ca cetățeni ungari oșosași, ci ca un partid național bine organizat și condus nu de niște bărbați răsuflați, ci de o generație de oameni viguroasă, care știe ce vrea, și-a dat seama de greutățile ce o așteaptă și a meditat serios și asupra mijloacelor de apărare.

Nainte de a face aceasta, este peste putință de-a ne prezenta la alegeri cu destulă demnitate. Până nu am desbătut lucrurile noi între noi, până-ce n'am stabilit o organizare serioasă și n'am ales și un comitet care să aibă consimțământul cel puțin a majorității fruntașilor de pretutindeni, ori-ce încercare de a ne prezenta la alegeri nu poate avea altă menire decât să ne scadă prestigiul.

Guvernul austriac, după știrile ce are „Moravka Ovlčice”, nu se va mai prezenta noului Reichsrath, ci în curând se va forma un cabinet nou, în care să fie reprezentat Germanii, Cehii și Polonii. Pe de altă parte „Lidove-Novini” scrie că Körber a început deja să trateze cu șefii diferitelor naționalități pentru a cădea la o învoială și a face ca noul parlament să poată funcționa.

Conflict austro-angar.

Baerenreither, fost ministru austriac, într'un discurs al său, decurând rostit la Praga, a declarat că atât ca fond cât și ca durată va trebui să

se facă un nou arangement cu Ungaria.

Un bărbat politic maghiar reflectând spuselor lui Baerenreither, declară că nu e de crezut ca guvernul Körber să poată lucra în acest sens, căci la nic un cas nu ve putea reuni în parlament nici măcar o grupare care să-i fie absolut devotată și cu care să poată merge înainte. Scarta guvernului său este soarta firului de grâu ajuns între pietrele de moară: germanii și cehii.

Călătoria primului-ministru Széll la Viena, a fost nu numai o complezantă față cu Monarhul, ci Széll s'a dus: totodată ca să știricească șansele iminentelor alegeri.

Dacă parlamentul va putea lucra, dacă s'ar învoi atât le bine între ele partidele litigante, (cea-ce e foarte îndoios) încât s'ar pute valida declarațiunea lui Baerenreiter, contrar punctului de vedere maghiar, preconizat de Széll: dezvoltarea politică nu mai poate schimba relațiunea baată pe reciprocitate a vieții economice, reciprocitatea e un fapt îndeplinit în toate direcțiile și pe întreaga lîni dezvoltării economice, — atunci palamentul va fi dizolvat, și se va decle asupra arangementului prin astoritatea și cuvântul imperiul.

Cum vedem, s'utem în zorii unui nou conflict între legislaturile celor două jumătăți ale monarhiei.

Alegerile din Austria.

Privitor la alegerile din Austria, eată telegrama sosită eri

În Tirolul de sud, la Bozen, unde mai bine de douăzeci ani Dipauli a fost ales într'una, s'a produs mare schimbare: majoritatea alegătorilor s'a alăturat candidații social democrați.

La Viena, în balotagiul ce a avut loc între creștinul social Prohaska și între socialistul democrat Adler, au ieșit învingători socialiștii creștini ai lui Lueger, întrunind 26.533 contra 25.153 voturi. Lupta a fost înverșunată, deoarece-ce după ce social-democrații la primul scrutin cuceriseră două mandate dela antisemiți, acum, aliați tot cu liberalii, se aruncaseră în luptă cu toată forța. Ambele partide aveau ca la două mii agenți cari umblau din casă în casă.

În Krems au învins germanii naționali contra căpeteniei socialiste Gessmann.

La Brunn s'a ales (în balotagiul) socialistul democrat Hybescht ear în Türol de nord conservativul Förg.

În Trient s'a ales clericalul Don Delugan, în Voralberg socialistul creștin Loser ear în Laibach baronul Schwegel și contele Barbo, liberali.

„E ceva putred în Danemarca”!

Simptome îngrijitoare, simptome descurajatoare de viitorul unui neam se ivesc mereu în mijlocul lumii maghiare. Simptome de o crudă boală socială, boală care seceră rînd pe rînd jertfe din așa numita societate aleasă, din elita alcătuitorilor de stat.

Nici nu a trecut încă din rîndul actualităților de senzație «panamaua» Pulszky, nici n'a ajuns încă să se șteargă amintirea hoțiilor descoperite cu târguelile de icoane, a căror efect a fost îneburnirea unui marcant bărbat politic maghiar, — și eată că din valorile Dunărei e pescuit sinucigașul comisar al Ungariei la expoziția din Paris, Lukács Béla, fost ministru.

Fruntași în societatea maghiară, bărbați politici conducători, demnitarî cu piepturile pline de decorații, astfel își sfîrșesc cariera?

La balamuc sau—prin sinucidere? Și acestea pentru a scăpa de soarta unui Krivány!

E cât se poate de grozavă lumina ce aruncă aceste exemple asupra vieții morale din mijlocul acelora dintre cari se recrutează «atotputernicii».

Uitarea de Dumnezeu, uitarea țării și nevoilor ei, uitarea datorințelor ce ai față de țeară, în a cărei gospodărie și-s'a făcut un loc, aduc cu sine uitarea de tine însuși; și printr'aceasta și-se deschide în cale prăpastia decadenței, corupțiunii. Dar eternă fiind legea morală, ea se răsbună, amarnic se răsbună, căci își deschide temnița, balamucul,—sau te face să pierzi curagiul de a da față cu ea: din cale-i fugi,—în brațele unei morți silnice, pentru a nu supraviețui timbrarea ta cu pecetea fărâdelegii, sau pentru a pune capăt muștrărilor conștiinței, un moment deșteptate.

Această uitare de sine, această nesocotire a legilor, este cangrena care se întinde pe corpul «statului național» — exclusivist; aceasta este putrejiciunea a cărei acțiune destructivă ar fi timpul să o vadă adevărații patrioți și toate puterile să și-le depună pentru a schimba frontul, care duce în prăpastie!

Lozinca, de a da drumul și pușcăriașilor, pentru a înmulți neamul maghiar, azi nu mai merge. Într'un stat constituțional real, numai oamenii cinstiți pot fi puși la muncă.

E timpul să se gândească cei ce duc frânele acestei țări la o selecțiune de oameni cinstiți, nu la o procopseală, și nenorocire printr'aceasta, a soviniștilor.

Cei ce aspiră la un viitor, alte moravuri trebuie să introducă.

Avis celor de sus și celor de jos frați întru șovinism!

Războiul buro-englez.

De câte-va zile Londra e o mare agitație, ca înainte cu un an, când generalii Buller, Gatacre și Methuen au suferit atâtea înfrângeri, în intervale foarte scurte.

Astfel alături au venit știri telegrafice că Englezii au fost bătutii în trei locuri și Buri sunt aproape de tot de Capstadt, așa că orașul acesta s'a pus în poziție de apărare, ducând, de pe vasele de războiu, toate tunurile mari în preajma orașului, pentru a nu fi surprinși de Buri.

Cea mai mare neliniște a cauzat-o însă la Londra știrea că aproape tot Caplandul este resculat în contra Englezilor ear lui Kitchener i-s'a tăiat comunicația telegrafică aproape cu toți ceilalți generali, după cum și calea ferată de la Capstadt spre Pretoria și cea spre Port Elisabeth este stricată de Buri.

Bătă telegramele din aceste din urmă zile:

Londra, 5 Ianuarie. Colonelul Williams a atacat, aproape de Middleburg, oștirea Burilor care era adăpostită pe dealuri. Nu a fost însă destul de tare pentru a-i bate și Buri au putut astfel a doua zi să înainteze spre Sud, resculând pe toți olandezii. Dintre Englezi au căzut cinci soldați.

Bruxella, 5 Ianuarie. Din Capstadt a sosit o telegramă despre o mare înfrângere ce au suferit Englezii la Fraserburg.

O altă telegramă din Laurenzo-Marquez vesteste că generalul Bots a reparat o învingere colosală asupra Englezilor. Aproape jumătate din oștirea engleză a căzut pe câmpul de luptă și în fugă, urmăriți fiind de Buri Peste 300 sunt prizonieri ear tunurile și munițiile de asemeni au căzut în mâinile Burilor.

Capstadt, 5 Ianuarie. Alte trei trupe de Buri au trecut Oranjul. Numărul olandezilor resculati se urcă la aproape 17.000.

Capstadt, 7 Ianuarie. Buri au ocupat aproape întreg ținutul Clamvillaine și Maloesburg.

Haga, 8 Ianuarie. Krüger a susținut un ziarist că scopul Burilor este să ocupe Caplandul, ci numai să iie lui Kitchener ori-ce legături cu Capstadtul, silindu-l astfel să retragă rupele din Transvaal și Oranje.

Londra, 8 Ianuarie. Se teografează din Heilbronn că un detașament din oștirea lui Knox a fost surprins de Buri în apropiere de Lindley. Colonelul Laing, și 2 ofițeri și 15 soldați au căzut ear 2 ofițeri și 20 soldați au fost răniți.

Sibiandru.

Sibiul e acoperit de zăpadă groasă și albă ca inocența marșurilor noastre menozandăști. Afară, pe stradă, gerul se plimbă în dragă voie, ear în casele oamenilor influența cade de nevoie. Oamenii sunt bini, căci se apropie sfârșitul anului și fiecare își face bilanțul păcatelor, ear fericiții înșurați încheie contul — cucoanelor. „Conor-dia” s'a încheiat deja anul cu un rest de speranță, ear „congrușii” au tras un sold — rebach. Cei nelinymenați își încheie albele zile la neagra bere a lui „Quart”, unde Românmul a jucerit o „Masă Rezer-vată” Casa națională își mărgintă de anul nou materialul de clădire pe socoteala bieților tipografi. Cei se vorbește de o nouă acțiune în felul, ca la fiecare ocazie de vizită, de felicitare, condolență etc. individul Român să nu se mai folosească de bilete de vizită tiprite, ci de câte o așa zisă „răscumpărare”. Așa de pildă: te duci „să pui vizită” ear și găsești ușa încheiată, stănești în loc să își mii bile frânt de vizită, străvești o coroană sau o pițuță, sau un „wackerle” (după cum de care categorie de de e biserică și) în broasca cheii spre seculul Casnațional. În fiecare Lună apoi organele noi noi reunite înfin-jându-se vor erua broșele lacatelor adm-inistrând barotelegăsite fondului Casei na-ționale. Reunite se înțeltesc și prespe-rensă; așa d. p. ca de înarmământare seceră frenetice aplaus ale pomfuzebriștilor din Sibiu, care vor a face la duzina de în-mormântări rabat Sa aude, că unele din hotetșile noastre comerciale încă s'au în-scris ca membrii acorari la această salutară asociație.

Incolo păpușii nostri fac literatură, ear pe literații noiri li string ghevele. Co-joșarii fac artă, ear țeranii știu arta de a trăi, dar n'au ac pentru coșoel meseria-șilor.

Pe arena politică ziaristică de aici zice-se, se va da la Sânvâșiu o reprezentare de gașă cu foc bengalic. „Tribuna” cel puțin va eși pe arenă cu un program — *semu-rachetă* și acompaniață de un nou supliment literar

cu dinum pompi-danum și mare alaiu. „Te-legraful” dela anul nou incolo va fi bine împăcăționat (pardon, că p'aci se zice: încă-păinat).

Monumente de ridicat încă se proiectează o sumedenie, încă magistratul nu răbește cu lucrările pentru căutarea locurilor potrivite. De Șaguna s'a mai oboșit lumea. Acum Șuluțiu lucrează pentru Barițiu, Vichi Tordășian pentru a aduna din lefarile scrietorilor consistoriali coroane pentru un monument mitropolitului Miron. Pentru Căr-țan încă e mare febre, numai cât magi-stratul cere ca figura lui Cărțan să fie tur-nată în costum „civil”, din motive de bonton.

Astfel bietul Cărțan va trebui să mai plece odată la Roma, ca să împrumute niște haine dela marchizul Pandolfi, și să se fo-tografeze, ca să i-se poată turna mutra în bronz.

În fine vedeți că avem pe aici lucruri monumentale, sub impresia cărora,

Vă doresc un „an nou fericit”

Delaglimboaca.

Crisa din Brașov.

Un membru al Eforiei — desigur Saftu, cel pe care dl ministru Take Ionescu îl destituiseră din directoratul gimnazial pen-tru daravari de bani — scrie în „Gazeta” un articol, vrând să dovedească unilateralitatea informațiilor ce s'au dat în chestia acestul — „incident”.

„Conflictul” — mai sus îl numia „in-cident” — zice că s'a născut astfel:

„La 14 August v. a. c. Eforia școlară a ales profesori pe anul școlar curent. În-tre candidați a fost și dl Dr. V. Branișce. Eforia școlară n'a mai ales pe dl Branișce de profesor și a treia oară, pentru că în două rânduri ales fiind, a părăsit postal fără voia forurilor școlare superioare. Aco-astă nealgere a indemnă pe dl director V. Onișiu să adreseze Efc. Sale Mitropolitului în 16 August a. c. un protest fulminant, ținut în tonul cel mai agresiv față de Efo-rie și sunând alarmă, că școala e în mare primejdie. Eforia trasă la dare de seamă s'a justificat, arătând în același timp, că de ce n'a ales profesor pe dl Dr. V. Bra-nișce, precum și cauza de ce n'a invitat pe dl V. Onișiu la acea ședință, și anume: că dlusul e cumnat cu dl Dr. V. Branișce. A mal declarat Eforia și aceea, că are toată încrederea în dl director V. Onișiu, care a făcut frumoase servicii școlare noastre și că a fost departe de Eforie chiar și gândul de a cauza vre-un afront ori nemulțumire dlui V. Onișiu. sau de a-i atinge autorita-țea și a-i jigni oare cum în demnitatea po-sițiunii sale.”

Dl Onișiu însă nici după-ce consisto-riul îi dase satisfacție nu s'a liniștit, ci: în actul său din 8 Noemvrie dl V. Oni-țiu declară: „rog încă odată On. Eforie

„școlară, ea, luând act de declarațiunea „mea hotărâtă, că dimisiunea mea este irevo-ca-bilă, tot-odată ca dispună în urgență de „înlocuirea mea interimară, — căci atât „din motive de orda mai înalt, cât și din „motive pur fizice ssaitare, nu mai pot „purta mai departe sarcina conducerii afa-„cerilor direcționale nici chiar în mod inte-“rinal”.

Pentru acest afront com-pania vene-rabililor părinți Voina și V. Saftu cere cerce-tare disciplinară și-l taie îndată d'ul Oni-țiu și emolumentele ce-l compet ca unul fost director. Actele se ață de astfel la consisturul archidiececan, care, desigur, va face — cum zice popa Voina.

Spicuri din presa maghiară.

Bánffy ear e cuprins de spasmi. În nu-mărul de azi al ziarului său vede deja Un-garia perdută: Széll a pactat adică cu Va-lahii, pentru a introduce *federalismul*. Dováđ e — zice — „Activitatea” care a apărut în Orăștie.

Dacă ar fi însă numai atâtea! Dar nu, Valachii merg mai departe și în Lugoj se va porni un ziar condus de faimosul Aurel Popovici, ear în Budapesta Valchii mode-rați vor scoate și ei un mare ziar care va apărea seara. Pe d'asupra, Bánffy primește din Ardeal știrea că Valachii agită din ră-sputeri ca la viitoarele alegeri să reușească indeosebi candidații — *junimiști!*

Se vede că în capul lui Bánffy toate roțile sunt stricate!

O sinucidere senațională.

Luni, în 7 Ianuarie n., după amiază, fostul ministru unguresc de comerț în ca-binetul lui Wekerle, Lukács Béla, care anul trecut figurase și ca comisar al Ungariei la expoziția din Paris, — s'a sinucis, aruncân-du-se de pe podul „Francisc-Iosif” în va-l-rile Dunării.

Casul a produs senzație enormă în toate părțile capitalei ungare, indeosebi pen-tru cauza, că fostul comisar la expoziție era învinuit, că ar fi defraudat cu acel privilegiu suma de 500 000 coroane din cheltuielile ex-poziției votate din budgetul statului.

Istoricul sinuciderii îl descriu pe larg toate foile ungurești.

Pe la orele 5 după amiază multime imensă de curioși se adunase la locul cata-strofel, privind lupta desperată a unui domn, elegant îmbrăcat, cu sloiurile de gheață ale Dunării. La aruncarea sa de pe pod nu s'a scufundat, ci se ținea la suprafață zătonit între sloiurile de gheață și strigând groaznic

vorbile fără șir ale țeranului. — Da, pu-neți-vă în locul nostru, cucoane. Noi nu mal putem îndura neliniștea asta! Și banda asta are atâtea putere! Nu-i chip de făcut ceva împotriva ei. Chiar omul ăsta, ce-l el? Toc-mit, tocmit pe bani... Dacă n'ar fi făcut-o el, se găsea altul ca s'o facă!

— Așa este! — confirmă Proskurov dă-i înainte, neiculiță. Precum vâd, ești țęran deștept. Ce mai este?

— Alt nimic, dacă noi țęranii n'am ști spriginii, ne am ridica noi cu țęri im-potriva acolora... Noi toți, toată oștia na-tului, facem doar o putere mare...

— Ei da, dacă voi veți ajuta drepta-tea, vă va ajuta și ea pe voi! — zise Pros-kurov cu importanță.

— Negreșit — zise Ievseici pe gânduri — dar atunci eacă ce zicem între noi în sat: dacă ea, adică stăpânirea, n'ar face nimic împotriva acolora, atunci noi vom fi aceea, eari vom să de suferit din pricina asta — noi toți, la oală!... Pentru că a-ceia ear vor căpăta putere...

După: Vladimir Korolenko.

(Va urma)

Din jurnalul unui călător siberian.

(Continuare.)

Ievseici.

Până la B. era o depărtare de vr'o douăzeci de verste. La început Proskurov ear în fie-care clipă la ceasornic și se uita neînșit îndărăt. După-ce se încredință că mergeau destul de iute ear și că nu se vedea picior de urmăritor, se întoarse spre mine.

— Ei, domnul meu, ce știți d-voastră la făcerea asta?

Eu îi povestii întâmplarea mea la „De-getul dracului” despre presimtirea birjaru-lui și despre amenințarea unuia dintre hoși — mie mi-se părușe a veni din partea „negustorului” — trimisă bietului „ucigaș”. Pros-kurov nu pierdă nici un cuvânt din povestirea mea.

— Da, da — zise el — toate acestea sunt importante. Vă aduceți aminte de chi-purile acestor oameni?

— Da, afară poate de acela al negus-torului.

Proskurov își aruncă o privire plină de mustrare aspră.

— Ah, Dumnezule! — strigă el și în tonul său se vedea desamăgirea amară — negreșit, d-voastră nu sunteți vinovat de nimic, dar tocmai pe acela ar fi trebuit să-l observați... Păcat, mare păcat; dar el tot nu va scăpa de brațul justiției.

Nu trecuse încă un ceas și jumătate, când ajunserăm la stația cea mai apropiată. După-ce Proskurov porunci să i-se puie eu-rând calii, ordonă să i-se cheme stoști (cel mai bătrân dintre țęranii)

Indată sosi un țęran, nu prea înalt la stat, cu barba rară și cu ochii violenți. Fața avea o expresie blândă, dar în același timp și-reată; în total însă făcea o impresie plă-cută și favorabilă. Imbrăcămintea sa nu arăta belșugul. Când intră în odaie, se închină adânc, căță apoi către ușa, ca și când ar fi voit să se încredințeze că nimeni nu trage cu urechea, apoi se apropie. Fața cu Pros-curov nu prea părea că se simte la lar-gul său.

— Bună ziua, Ievseici! — zise Pros-kurov prietenos. — Ei, nu cum-va a scăpat pasărea din colivie?

— D'apoi cum să scape? — răspuse acesta cu sfială — doară noi îl păzim.

— Încercată să vorbești cu dînsul?... Ce a zis?

— De încercat am încercat eu, dar el nu e prea vorbăreț. La început am cătat cu binișorul să-l fac să vorbească, pe urmă însă — trebuie s'o mărturisesc — l'am amenințat: „Ce stai coala ca un lemn? Nu știi tu cine sunt eu?” — „Ei, cine?” — „Superiorul tău sunt!” — „Unor ast-fel de superiori de obicei le dau peste bot!” — Ce l de făcut cu dînsul?

— Las' că-l bine, bine! — îl între-rupse Proskurov nerăbdător. — Păziți-l bine Eu mă întorc îndată.

— Nu fuge el. Afară de asta — ce-l al lui e al lui — e liniștit și blând șade într'una tăcut cătând țintă la bagiadie; o-dată numai s'a sculat și a cerut de mân-care. I-am dat atunci și nițel tutun, fiind-că s'a rugat de asta: a fumat, pe urmă s'a culcat iar.

— Bine, dragul meu! Mă las pe tine. Dacă veni felcerul, să-l trimeți la locul faptului.

Lăsați-vă pe mine. Pe urmă aș mai fi voit să întreb....

— Ce? — întrebă Proskurov, care se întorsese acuma ca să plece.

— Da, noi vorbim între noi în sat... — începă Ievseici, cătând îndoelnic împrę-jur și uitându-se la mine — dacă noi țę-ranii ar fi să ne punem în urmărire acolora, atunci ar fi drept... — Ce? — în-țrebă Proskurov, ascultând cu luare aminte

BIBLIOGRAFIE

Imitațiunile lui Ioan dela Buceci și Academia Română. Sub titlul de mai sus „Convorbirile Literare“ publică următoarele: Redacțiunea „Convorbirilor Literare“ a primit un de mult an volum de poezii intitulat „Dintre imitațiunile lui Ioan dela Buceci“, partea I (Brașov, 1900. 230 pp. în 80). Volumul cuprinde poezii „burlesc“ ale autorului, „cele mai calme“ vor apărea în partea II. Nu am fi luat nici o notiță despre acest volum, dacă autorul lui, ascuns sub un pseudonim prea transparent, n-ar fi unul din cei mai noi membri ai Academiei Române. Ori și câte scuze ar avea pentru sine un „octogenar“ din Transilvania, care „în privința generativității“ a rămas „tare îndrăcit“ față de generațiunea cea nouă cu o lumbă mai poliță, mai rafinată, ba în unele privințe chiar și — mai stricată (ipsissima verba ale autorului), nu putem trece cu vederea peste această înfrățitoare apariție literară. Avem înaintea noastră un om care, grație nu știm căror motive — în tot cazul inavnuabile — a fost ales membru al Academiei Române, fără să fi produs în lunga sa viață, pe lângă articole de gazetă, decât două volume proase de istoria familiilor nobile din Transilvania și o broșură tot atât de proastă asupra lui Radu-Negu; un om care e lipsit cu desăvârșire de orice talent literar și de orice știință sistematică, căruiă îi lipsește, pe lângă aceasta și cel mai elementar bun simț și care îndrăznește să publice, la sfârșitul carierei sale literare și după ce a fost ales membru al Academiei, un volum de poezii pline de obscenități grosolane, atât de grosolane, încât ne este imposibil a reproduce în Convorbiri speci-mene dintr'însele. Tot ce conține acest volum nu se poate compara decât cu literatura abjectă a mahalalelor și trotuarelor, a cafenelelor și caselor de toleranță. Cetitorii curioși de a cunoaște acest gen de literatură să se adreseze tipograful Ciureu et Co. din Brașov și cu 2 coroane vor putea să și satisfacă curiositatea. Nu putem face o critică acestui volum, căci nu se poate critica decât ce are oare care valoare. Ne permitem însă, în numele bunului simț și al moralității publice, să întrebăm: cum se face ca un om care e în stare să scrie astfel de lucruri să fie primit în Academia Română, să fie chemat a lua parte la lucrările acestui învățat corp, a contribui la înălțarea studiilor de istorie și filologie națională, a da direcție cercetărilor viitoare, a se pronunța asupra operelor literare și științifice prezentate spre premie? Acei ce, prin voturile lor, introduc astfel de membri în Academia Română, compromit astfel institutul de cultură. Îi fac de bajocură și în fața țării, al cărei nivel nu este atât de jos pe cât îl cred deșții și în fața străinătății. Suntem incredințați că mulți nu și-au dat seama de greșeala ce au făcut o; unii o regretă astăzi, dar e prea târziu. Pentru noi cei afară din Academie și pentru toți Românii cu rîvnă a binelui public și a înălțării științelor și literelor în țeara lor, e de dorit ca Academia Română, care are la dispoziție sa mijloace atât de însemnate pentru promovarea culturii naționale, să nu se lase de aci înainte a fi indusă în așa de mari erori. — Când va pătrunde odată în acest corp adevărata seninătate a oamenilor de știință și când elementele bune și patriotice dintr'înșul vor izbute să înăbușească relele apucături ale celor ce lucrează numai în vederea intereselor meschino-personale? !

I. B.

Ultime știri.

Madrid, 8 Ianuarie. Partidule unite republicane s'au adresat Camerei, propunând ca îndată ce, fie Olanda, fie alt stat ar propune curte de arbitri în chestia buro-engleză, Spania să primească fără obiecție, ear dacă n'ar propune alt Stat, inițiativa să o ia Spania.

Londra, 8 Ianuarie. Rusia va mai trimite vre-o 30 — 40 mii soldați spre frontiera sa resăritească.

Berlin, 8 Ianuarie. Azi s'a deschis dieta prusiană, printr'un mesaj regal citit de cancelarul Bülow. Intre altele, se constată că situația financiară este favorabilă și între proiectele de legi ce se vor prezenta dietei spre dezbateri se anunță cel privitor la o mare rețea de canalizări cu scopul de a promova comerțul.

Editor: Aurel Popovici Barcianu.
Red: respuns: Ioan Russu Șirianu.

Szeless Adorjân în contra vieții Monarhului. Se anunță din Pesta, că cunoscutul zurbagiu Szeless Adorjân, cel ce atentase în contra statului lui Hentzi, — a fost arestat de poliția capitalei, denunțat fiind de veduva Hadházy și de fiica acesteia că el ar fi comis crima de lesa majestate și că ar fi plănușit un atentat în contra vieții Majestății Sale. Planul lui Szeless ar fi fost anume, ca să arunce în aer Burgul din Viena în timpul când s'ar fi găsit împreună familia Monarhului. „Am și om, care să-mi ajute la asta — a zis Szeless, — e însuși lăchăul regelui“.

Planul infernal al lui Szeless a fost descoperit de numitele femei din răsunare, fiindcă el le părăsise, deși multă vreme avusese relații de dragoste cu dîsele, atât cu mama, cât și cu fiica. — „Kcht hazafi“

Sinucidere din cauza recensemētului. Toate cauzele trebuie să — și aibă martirilor. Zoajos Ferencz, un biet om sărac, care umbla cu țidule de însciere pe la casele oamenilor, se urse rău de această meserie; sau i-s'a părut că e prea greu să umble din casă în casă cu un maldăr de buletine și să tot împartă din ele, — destul că s'a aruncat în Dunăie, lăsându-și pălăria și paltonul ca semn pe podul „Francisc Iosif“. Cadavrul lui n'a fost găsit.

Necrolog. Ni se anunță știrea tristă, că Ștefan Milea, notarius, membru pe viață al „Asociațiunii transilvane“, epitrop bisericească etc., după scuze suferințe a răposat luni, în 18/31 Decembrie a. c., la 4 ore a. m., în etate de 71 ni. Înmemorarea i-s'a făcut Miercuri, în 20 Decembrie st. v. în cimitirul din comuna Tilișca. — Fie-I țărina ușoară!

Societatea de lectură Andreiu Șaguna“ a scăzut prețul „Almanachului“ dat cu ocaziunea jubileului ei estiv de 25 de ani: dela 2 coroane la 60 bani. Numărul exemplarelor de vânzare e foarte mic. De aceea doritorii de a avea acei almanach să binevoiască a grăbi cât mai curând cu procurarea lui, având a trimite, pe lângă prețul scăzut al almanachului, încă 0 bani porto. Adresa: „Societatea de lectură Andreiu Șaguna“, Sibiu, la Andreiu Șaguna. Pentru comitet: Seb. Stanca, președ. com. Ilarie Gonția, not. com. și arch.

Societatea de tatra român din Cernăuț sub prezidenția d'lui Tușor cav. de Flondor, a hotărît zilele trecute să și încoarce toate puterile tinere și să creeze cu orice preț o trupă d' actori diletanți, cari să exercite mai multe piese teatrale și să le reprezinte de-odată cu concertele „Armoniei“. Avem multă speranță — zice „Deșteptarea“ — în conducerea acestor societăți și suntem incredințați, că succesele vor fi strălucite. Comanda asupra trupii teatrale s'a încredințat cunoscutului artist domnului Dorimedon Popovici.

Anarhiști în palatul regelui Belgiei. Se anunță din Bruxella, că în 7 l. c. n. trei anarhiști s'au furigat prin poarta din dos în palatul regal. Străjile, cari au vrut să-i oprească, au fost rănite de anarhiștii. La strigătul cupă ajutor însă garda palatului a deținut pe toți trei anarhiștii și i-a predat poliției.

Producțiuni și petreceri. Societatea de cântări și musică din Caransebeș invită la concertul împreună cu producțiune teatrală, ce se va aranja în presara de Sân-Văsiț, 31 Dec. 1900 st. v. în sala otelului la „Pomul verde“ de acolo. Inceputul la 8 ore seara Program bine ales și variat.

— Dama române din Lipova aranjează petrecere cu dans în favorul copiilor săraci dela școalele române din Lipova și al înfrînândușul spital de acolo, în 3 Februarie 1901 st. n., în sala „Archi-ucelul Iosif“, la care invită: Comitetul arangeator. Inceputul la 8 ore seara. Biletul de persoană 2 coroane, de familie (3 membri) 4 coroane.

— Corul vocal din Comăuș (Ö-Szt. Anna) aranjează Duminecă, 7/20 Ianuarie 1901, în sala școalei a III-a Concert împreună cu teatru și dans, la care invită: Comitetul arangeator. Inceputul la 8 ore seara. — Programul bine ales și variat. Venitul este destinat pentru „Fondul corului vocal din Comăuș“ în favorul provăderii „Bibliotecii corului“.

prilej pentru o pioasă manifestare religioasă a Românilor din Arad. Marea catedrală gr. orientală abia a încăput publicul ce venise să înalțe rugăciune.

În ziua întâia a servit P. C. Sa archimandritul Hamsea, înconjurat de preoții Vașian și Bodea și de diaconii Dr. I. Suci și V. Mihulin. P. C. Sa archimandritul a ținut și o predică ocașională.

A doua zi a servit protosinCELUL I. Pap, asistat de parochul T. Vașian, de administratorul protopopesc I. Ștefanuț și diaconul V. Mihulin. Parochul T. Vașian a ținut apoi o predică înălțătoare de suflet.

P. S. Sa Episcopul Goldiș fiind indispus (fi doare un braț), n'a putut veni la biserică. În ziua întâia de Crăciun însă întreaga inteligență arădănească s'a dus să prezinte înaltului prelat omagii și urări de bine. A vorbit, în numele tuturor d-l Dr. N. Oncu, ear P. S. Sa a răspuns cu multă iubire.

M. Sa Imperatul-rege a oferit din averea Sa privată 10.000 coroane pentru incendiatiții din Vijinița (Bucovina).

„Activitatea“ este titlul unei foi săptămânale, care a apărut în Orăștie, în editura d'ni Dr. Aurel Muntean avocat, ear redactor responsabil este dl Laurian Bercian.

Ca program, declară:
Referitor la politica națională: suntem aderenți programului național; dar precum vom arăta mai la vale, în articolul prim, noi nu putem considera punctul prim al programului național — referitor la autonomia Transilvaniei — de îndestulător.

Ca tactică în luptă, scrie:
„Dacă cu toată francheta și demnitatea bărbătească ne puneam față în față cu adversarii nostri politici și luptam cu armele dreptății în parlament în fața lumii — era imposibil ca guvernele și organele lor să nu se sfășie de opinia publică desemăgita prin acțiunea noastră parlamentară, și față de desvălirele noastre parlamentare să continue activitatea lor atât de jignitoare — fără nici o genă!“

„Trebuie să părăsim terenul nelucrat, e ora supremă să ne deșteptăm din somnul cel de moarte, și dacă lunga letargie ni-a timpit puterile, trebuie cu voință tare să le potențăm, și pășind cu toată rezoluția în luptă, acolo să ne validăm în parlament, unde din zi în zi se aude devisa guvernului: lege, drept și dreptate! și noi tocmai cu această devisă în mână să pretindem și pentru poporul nostru lege, drept și dreptate!“

„Activitatea“ va apare în fiecare Jol.

Miscări electorale. Se pare că dl Aurel Cărbăș din părțile Făgetului, este activist cu ori-și-ce preț, pentru că — după cum scrie „Egyetértés“ — d-sa, fără să mai consulte părerea obștei, s'a dus să ofere candidatură de deputat în acel cerc la Kraczeg Gyula, jude în Făget. Acesta își va și cere curând pensionarea, pentru a pute primi candidatură.

Am vrea să știm, ce lucruri mari pentru nația românească a săvârșit acest jude, pentru-ca părintele Cărbăș să-i păstreze atâtă considerație?

Act de binefacere. Duminecă, în ajunul Crăciunului, dl George Lazar, avocat în Arad, condus de simțul generosității ce-l caracterizează, — a binevoit a provăde cu vestimente pe câți-va copii săraci din loc. Intre cari școlarului sârman Pavel Jurca i-a cumpărat un întreg rind de haine noue. Pentru marea binefacere, tatal acestui din urmă, Vasile Jurca, și pe calea aceasta îi exprimă generozității domn avocat George Lazar cea mai profundă mulțămire, dorindu-și dela Dumnezeu viață lungă cu sănătate și zile fericite.

Noul cancelar al Rusiei. Cu data de 7 l. c. n. se telegrafiază din Petersburg, că Țarul a numit pe contele Landsdorff ministru de externe al Rusiei în locul decedatului Murawiew.

după ajutor. A început apoi repede să înoate înspre partea de cãtră Pesta în timp-ce slozurile îi asvirliau în toate părțile și se isbiau cu putere de trupul și de capul nenorocitului. Nimeni din mulțime n'a cutezat să-i sară în ajutor. În armă au sosit mai mulți pompieri, cu furni și cu alte scule de scăpare, cari cu mare greutate l-au tras la țărm. Nu murise încă. Dar, pe lângă toate îngrijirile ce i-s'au dat, — la câteva minute după asta nenorocitul și-a dat sufletul încă acolo la țărmul Dunării.

Nu s'a știut imediat, cine e sinucisul. Cântându-l prin buzunare, au găsit la el un bilet de tren stampilat cu data de Duminecă și o batistă cu monogramul L. B. Cadavrul a fost transportat la morgă, unde medicii și comisia polițienească au recunoscut în sinucigaș pe fostul ministru și comisar al expoziției ungurești Lukács Béla.

Casul sinuciderii e viu discutat în toate cercurile politice din capitală și se fac diferite combinațiuni asupra cauzei sinuciderii.

Afacerea dela Sântana înaintea tribunalului.

Er, 8 Ianuarie n., afacerea atât de mult discutată a tulburărilor din Sântana când cu alegerea de jude înainte de asta cu doi ani, — a ajuns la pertractare finală înaintea tribunalului reg. din Arad. Sunt acușați și citați ca martori o mulțime de Șvabi, bărbați și femei. Ca acușați s'au prezentat 34 inși, între cari mai multe sunt femei.

Ziua întreagă a fost numai interogatoriul, care abia de jumătate n'a putut face din cauza marelui număr de acușați.

Precedențele afacerii sunt cunoscute. Se știe anume, că în 17 Ianuarie 1899, având a se face alegerea de jude, Șvabi din Sântana s'au opus voinței sfirșelului Paris Gábor, care eu sila a stăruit să le dea jude pe omul nedorit de el, pe Iosif Jesti, care mai ocupase acest post și în anul precedent. Majoritatea Șvabilor fusese pe lângă Schöller, pe care voiau să-l aleagă cu orice preț. Fibrul însă nici nu l-a pus în candidație și din pricina aceasta între popor, geandarmii și între oamenii sfirșelului s'au produs mari tulburări cu vârsare de sânge, în care rolul principal l'au avut în-deosebit femeile, puse la cale de bărbați, cari erau de credință, că geandarmii nu vor folosi arma împotriva lor. Cu toate acestea geandarmii au tras focuri, în urma cărora doi bărbați și două femei au căzut morți pe loc și mai mulți inși au fost grav răniți.

Pertractarea s'a început la orele 10 înaintea curții cu jurați sub prezidenția judeului Fábrián Lajos, asistat de juri Șöllösi și Scharfner, ear ca acușator procurorul Domokos și ca apărător al acușătorilor e avocatul Dr. Barabás.

Toți acușatii refuză a vorbi ungurește chiar și aceia, cari știu să vorbească limba patrioților. Actul de acușă se estinde peste 30 de pagini și se întemeiază pe §§-ii 165 și 168 din legea penală, care cere pedepsirea acușătorilor pentru crima rescoalei în contra autorităților.

Intre acușatii ascultați deja sunt femele Seiler și Adelman, apoi George Oster, Müller, Bleiciff, Eberwein, Frank, vâdava Müller, soția lui Reinhardt, Carol Vile, Toșer, Raab, Tenzer, etc., cari toți își accentuează nevinovăția și invinuesc cu toată hotărîrea pe sfirșelul Paris, care a făcut abuz de puterea sa și a leșocotit dreptul și voința comunei.

Pertractarea s'a întrerupt la orele 4¹ după amiază, având a se continua azi de la 9 ore dimineața.

Noutăți

Arad, 9 Ianuarie n. 1900.

Crăciun în Arad. Ca în toți anii, așa și de astădată serbătorile Sf. Domnului au fost un fericit

Dr. Ștefan Rozvány

advocat

și-a deschis cancelaria

advocațială

în Arad, strada Batthyányi Nr. 28.

în etagiul I.

542 2-3

Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătoria de clopote și de metal
a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre făcerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine invențate și mai de multe ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechi, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechi. Mai departe se recomandă spre facerea scannelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco.

505 15 -

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad”, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70
2.) „Amicul Poporului” — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative.	—	1.—
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80
5.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
6.) „Principiile politice”, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
7.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2,50
8.) „Răsboiul pentru neaternare” de George Coșbuc.	—	1,20
9.) „Din vremuri apuse” — de Iudita Secula născ. Truția	—	1.—
10.) „Vieritul” — de Petru Vancu,	—	1.—
11.) „Teoria Dramei” — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60
12.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu.	—	1,60
13.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
14.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1 50
15.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1,20
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom” (pe note) pentru cor mixt pe patru voci — de Nicolae Ștefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2 3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 3 coroane.	—	—

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.